

ROMÂNIA

CONSILIUL SUPERIOR AL
MAGISTRATURII

PLENUL

HOTĂRÂREA nr. 1109
din 8 octombrie 2013

Analizând Propunerea legislativă pentru punerea în aplicare a prevederilor art. 9 Justiția al Chartei Europene a Limbilor Regionale sau Minoritare conform Legii de ratificare nr. 282/2007, transmisă spre avizare de Secretarul General al Camerei Deputaților cu adresa nr. PLx.273/2013;

În temeiul dispozițiilor art. 38 alin. (3) din Legea nr. 317/2004 privind Consiliul Superior al Magistraturii, republicată, cu modificările ulterioare:

PLENUL CONSILIULUI SUPERIOR AL MAGISTRATURII

HOTĂRĂȘTE:

Art. 1. – Avizează negativ Propunerea legislativă pentru punerea în aplicare a prevederilor art. 9 Justiția al Chartei Europene a Limbilor Regionale sau Minoritare

*"Consiliul Superior al Magistraturii
este garantul independenței justiției"
(art. 133 alin. 1 din Constituție,
republicată)*

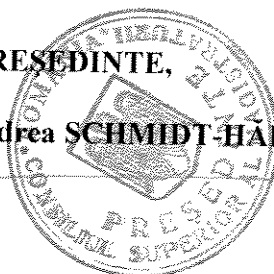
conform Legii de ratificare nr. 282/2007, pentru considerentele prezentate în anexa care face parte integrantă din prezenta hotărâre.

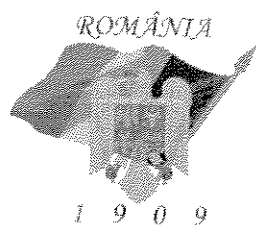
Art. 2. – Prezenta hotărâre se comunică Secretarului General al Camerei Deputaților și Comisiei juridice, de disciplină și imunități din cadrul Camerei Deputaților.

Data în București, la 8 octombrie 2013

PRESEDINTE,

Procuror Oana Andrea SCHMIDT-HAINEALĂ

Consiliul Superior
al Magistraturii

Anexă la Hotărârea nr. 1109 din 8 octombrie 2013 a Plenului Consiliului Superior al
Magistraturii

*"Consiliul Superior al Magistraturii
este garantul independenței justiției"
(art. 133 alin. 1 din Constituție,
republicată)*

AVIZ

**referitor la Propunerea legislativă pentru punerea în aplicare a prevederilor art. 9
Justiția al Chartei Europene a Limbilor Regionale sau Minoritare conform Legii de
ratificare nr. 282/2007**

În urma examinării Propunerii legislative pentru punerea în aplicare a prevederilor
art. 9 Justiția al Chartei Europene a Limbilor Regionale sau Minoritare conform Legii de
ratificare nr. 282/2007, transmisă spre avizare de Secretarul General al Camerei
Deputaților;

CONSILIUL SUPERIOR AL MAGISTRATURII

În temeiul dispozițiilor art. 38 alin. (3) din Legea nr. 317/2004 privind Consiliul
Superior al Magistraturii, republicată, cu modificările ulterioare;

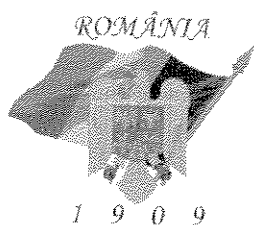
În baza Hotărârii nr. 1109 din 8 octombrie 2013 a Plenului Consiliului Superior al
Magistraturii;

Avizează negativ Propunerea legislativă pentru punerea în aplicare a prevederilor
art. 9 Justiția al Chartei Europene a Limbilor Regionale sau Minoritare conform Legii de
ratificare nr. 282/2007.

Prin Legea nr. 282/2007, România a ratificat Carta europeană a limbilor regionale
sau minoritare, adoptată la Strasbourg la 5 noiembrie 1992. Măsurile în favoarea folosirii
limbilor regionale sau minoritare în viața publică sunt reglementate, în ceea ce privește
Justiția, la art. 9 din Cartă.

Conform art. 3 par. 1 din Cartă, fiecare stat contractant trebuie să specifice în
instrumentul de ratificare fiecare limbă regională sau minoritară ori fiecare limbă mai
puțin răspândită pe ansamblul sau pe o parte a teritoriului său la care se aplică paragrafele
selecționate în conformitate cu art. 2 par. 2.

Potrivit acestor din urmă dispoziții, cu referire la limbile indicate în momentul
ratificării (conform art. 3, precitat) fiecare stat trebuie să aplice un minimum de 35 de

Consiliul Superior
al Magistraturii

Anexă la Hotărârea nr. 1109 din 8 octombrie 2013 a Plenului Consiliului Superior al
Magistraturii

*"Consiliul Superior al Magistraturii
este garantul independenței justiției"
(art. 133 alin. 1 din Constituție,
republicată)*

paragrafe sau alineate selecționate dintre prevederile părții a III-a a Cartei, dintre care cel puțin unul din art. 9.

România a specificat paragrafele din art. 9 ce urmează a se aplica limbilor selecționate (respectiv bulgară, cehă, croată, germană, maghiară, rusă, sârbă, slovacă, turcă, ucraineană) în art. 5 din Legea de ratificare a Cartei, fiind de menționat că, pentru toate limbile au fost selecționate aceleași paragrafe din cuprinsul art. 9, și anume:

- paragraful 1 subparagrafele a) (ii), a) (iii), b) (ii), b) (iii), c) (ii), c) (iii), d);
- paragraful 2 subparagraful a);
- paragraful 3.

Aceste dispoziții prevăd următoarele:

„Art. 9 - Justiția

1. Părțile se angajează, în ceea ce privește circumscripțiile autorităților judiciare în care numărul persoanelor folosind limbile regionale sau minoritare justifică măsurile specificate mai jos, în funcție de situația fiecăreia dintre aceste limbi și cu condiția ca utilizarea posibilităților oferite de prezentul paragraf să nu fie considerată de către judecător ca împiedicând buna administrare a justiției:

a) în cadrul procedurilor penale:

.....
(ii) să garanteze acuzatului dreptul de a se exprima în limba sa regională sau minoritară; și/sau

(iii) să prevadă ca cererile și probele, scrise ori orale, să nu fie considerate ca inadmisibile numai pe motivul că sunt formulate într-o limbă regională sau minoritară; și/sau

.....
b) în cadrul procedurilor civile:

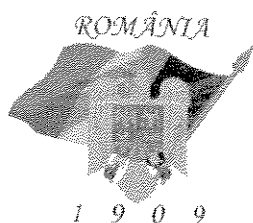
.....
(ii) să permită ca, atunci când o parte la un litigiu trebuie să compare personal în fața unui tribunal, aceasta să se exprime în limba sa regională sau minoritară, fără ca prin aceasta să se expună la cheltuieli suplimentare; și/sau

(iii) să permită administrarea de documente și probe în limbile regionale sau minoritare, dacă este necesar prin recurgerea la interpreți și traduceri;

c) în procedurile în fața jurisdicțiilor competente în materie administrativă:

.....
(ii) să permită, în cazul în care o parte aflată în litigiu trebuie să compare în persoană în fața unui tribunal, să se exprime în limba sa regională sau minoritară fără ca pentru aceasta să se expună la cheltuieli suplimentare;

(iii) să permită producerea de documente și de probe în limbile regionale sau minoritare; dacă este necesar, se va recurge la interpreți și traduceri;

Consiliul Superior
al Magistraturii

Anexă la Hotărârea nr. 1109 din 8 octombrie 2013 a Plenului Consiliului Superior al
Magistraturii

*"Consiliul Superior al Magistraturii
este garantul independenței justiției"
(art. 133 alin. 1 din Constituție,
republicată)*

d) să ia măsuri pentru a asigura aplicarea pct. (i) - (iii) ale paragrafelor b) și c) de mai sus și utilizarea eventuală de interpreți și traduceri, fără ca aceasta să atragă cheltuieli suplimentare pentru cei interesați.

2. Părțile se angajează:

a) să nu conteste validitatea actelor juridice întocmite în țară numai pe motivul că acestea sunt redactate într-o limbă regională sau minoritară; sau

3. Părțile se angajează să facă accesibile în limbile regionale sau minoritare textele legislative naționale cele mai importante și pe acelea care îi interesează în mod special pe cei care utilizează aceste limbi, dacă aceste texte nu sunt deja disponibile în alt fel."

În conformitate cu art. 8 din Legea nr. 282/2007, „dispozițiile art. 9 din Cartă se vor aplica în concordanță cu prevederile art. 128 din Constituția României, republicată, precum și cu cele ale art. 14 din Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară, republicată, cu modificările și completările ulterioare."

Dispozițiile art. 128 din Constituția României, republicată, prevăd următoarele:

„Art. 128 - Folosirea limbii materne și a interpretului în justiție

(1) Procedura judiciară se desfășoară în limba română.

(2) Cetățenii români aparținând minorităților naționale au dreptul să se exprime în limba maternă în fața instanțelor de judecată, în condițiile legii organice.

(3) Modalitățile de exercitare a dreptului prevăzut la alineatul (2), inclusiv prin folosirea de interpreți sau traduceri, se vor stabili astfel încât să nu împiedice buna administrare a justiției și să nu implice cheltuieli suplimentare pentru cei interesați.

(4) Cetățenii străini și apatrizii care nu înțeleg sau nu vorbesc limba română au dreptul de a lua cunoștință de toate actele și lucrările dosarului, de a vorbi în instanță și de a pune concluzii, prin interpret; în procesele penale acest drept este asigurat în mod gratuit."

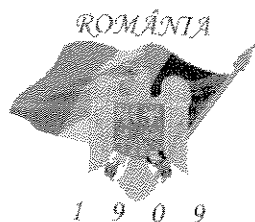
Prevederile art. 14 din Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară, republicată, cu modificările și completările ulterioare, statuează:

„Art. 14 - (1) Procedura judiciară se desfășoară în limba română.

(2) Cetățenii români aparținând minorităților naționale au dreptul să se exprime în limba maternă, în fața instanțelor de judecată, în condițiile prezentei legi.

(3) În cazul în care una sau mai multe părți solicită să se exprime în limba maternă, instanța de judecată trebuie să asigure, în mod gratuit, folosirea unui interpret sau traducător autorizat.

(4) În situația în care toate părțile solicită sau sunt de acord să se exprime în limba maternă, instanța de judecată trebuie să asigure exercitarea acestui drept, precum și buna administrare a justiției, cu respectarea principiilor contradictorialității, oralității și publicității.

Consiliul Superior
al Magistraturii

Anexă la Hotărârea nr. 1109 din 8 octombrie 2013 a Plenului Consiliului Superior al
Magistraturii

*"Consiliul Superior al Magistraturii
este garantul independenței justiției"
(art. 133 alin. 1 din Constituție,
republicată)*

(5) Cererile și actele procedurale se întocmesc numai în limba română.

(6) Dezbatările purtate de părți în limba maternă se înregistrează, consemnându-se în limba română. Obiecțiunile formulate de cei interesați cu privire la traduceri și consemnarea acestora se rezolvă de instanța de judecată până la încheierea dezbaterilor din acel dosar, consemnându-se în încheierea de ședință.

(7) Interpretul sau traducătorul va semna pe toate actele întocmite, pentru conformitate, atunci când acestea au fost redactate sau consemnarea s-a făcut în baza traducerii sale."

La nivelul Legii nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor, republicată, cu modificările și completările ulterioare, dispozițiile art. 30 alin. (6) din această lege prevăd, cu referire la examenul de capacitate susținut de magistrați, că „în circumscripțiile instanțelor și parchetelor unde o minoritate națională are o pondere de cel puțin 50% din numărul locuitorilor, la medii egale, au prioritate candidații cunoscători ai limbii acelei minorități."

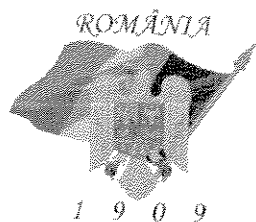
Așa după cum rezultă din chiar articolul 1 al propunerii legislative, aceasta are ca obiect de reglementare punerea de acord a legislației judiciare cu prevederile art. 5 din legea de ratificare a Cartei, respectiv cu art. 9 din Cartă. În expunerea de motive, care este una sumară, nu se învederează însă, în concret, care sunt motivele care fac necesară această „punere de acord”.

Or, potrivit normelor de tehnică legislativă instituite de Legea nr. 24/2000, republicată, cu modificările ulterioare, soluțiile legislative trebuie fundamentate, art. 6 alin. (1) și (2) prevăzând că soluțiile pe care le cuprinde proiectul de act normativ trebuie să fie temeinic fundamentate, pentru fundamentarea noii reglementări trebuind a se porni, printre altele, și de la insuficiențele legislației în vigoare.

Tot astfel, dispozițiile art. 31 referitoare la cuprinsul motivării impun, la alin. (1) lit. a), cerința ca instrumentul de prezentare și motivare să includă motivul emiterii actului normativ, respectiv „cerințele care reclamă intervenția normativă, cu referire specială la insuficiențele și neconcordanțele reglementărilor în vigoare; principiile de bază și finalitatea reglementărilor propuse, cu evidențierea elementelor noi; concluziile studiilor, lucrărilor de cercetare, evaluărilor statistice; referirile la documente de politici publice sau la actul normativ pentru a căror implementare este elaborat respectivul proiect."

În expunerea de motive a propunerii legislative nu sunt învederate insuficiențele ori neconcordanțele reglementărilor în vigoare din perspectiva cărora a fost considerat justificat și a fost realizat acest demers.

Or, analizându-se actualul cadru legal, se apreciază că acesta permite respectarea angajamentelor asumate prin legea de ratificare, cu referire la paragrafele selecționate ale art. 9 din cartă - paragraful 1 subparagrafele a) (ii), a) (iii), b) (ii), b) (iii), c) (ii), c) (iii), d), paragraful 2 subparagraful a) și paragraful 3 din art. 9.

Consiliul Superior
al Magistraturii

*"Consiliul Superior al Magistraturii
este garantul independenței justiției"
(art. 133 alin. 1 din Constituție,
republicată)*

Anexă la Hotărârea nr. 1109 din 8 octombrie 2013 a Plenului Consiliului Superior al
Magistraturii

În acest sens, art. 128 alin. (2) și (3) din legea fundamentală consacră dreptul cetățenilor români aparținând minorităților naționale de a se exprima în limba maternă în fața instanțelor de judecată, în condițiile legii organice, modalitățile de exercitare a acestui drept (inclusiv prin folosirea de interpreți sau traduceri) trebuind a se stabili astfel încât să nu împiedice buna administrare a justiției și să nu implice cheltuieli suplimentare pentru cei interesați.

Aceste dispoziții sunt reluate în cuprinsul legii organice, respectiv în Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară, republicată, cu modificările și completările ulterioare (art. 14, precizat), fiind de precizat că și la nivelul Codului de procedură penală și Codului de procedură civilă există prevederi similare.

Astfel, art. 18 din Codul de procedură civilă, adoptat prin Legea nr. 134/2010, republicată, cu modificările și completările ulterioare, prevede: „Cetățenii români aparținând minorităților naționale au dreptul să se exprime în limba maternă în fața instanțelor de judecată, în condițiile legii.”

De asemenea, prevederile art. 225, referitoare la folosirea traducătorului și interpretului, prevăd: „când una dintre părți sau dintre persoanele care urmează să fie ascultate nu cunoaște limba română, instanța va folosi un traducător autorizat. Dacă părțile sunt de acord, judecătorul sau grefierul poate face oficiul de traducător. În situația în care nu poate fi asigurată prezența unui traducător autorizat, se vor aplica prevederile art. 150 alin. (4).”

Mai trebuie precizat – cu referire la art. 9 par. 1 lit. b) pct. (iii) – că, așa cum rezultă din textul art. 292 alin. (5), este permisă depunerea unor înscrisuri întocmite în altă limbă decât cea folosită în fața instanței, acestea trebuind însă a fi „însoțite de traduceri legalizate.”

În actualul Cod de procedură penală, există următoarele dispoziții relevante:

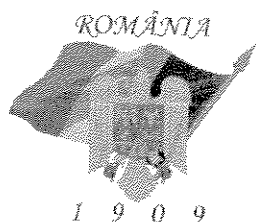
„Art. 7 (2) În fața organelor judiciare se asigură părților și altor persoane chemate în proces folosirea limbii materne, actele procedurale întocmindu-se în limba română.”

„Art. 8 - Folosirea limbii oficiale prin interpret

Părților care nu vorbesc sau nu înțeleg limba română ori nu se pot exprima li se asigură, în mod gratuit, posibilitatea de a lua cunoștință de piesele dosarului, dreptul de a vorbi, precum și dreptul de a pune concluzii în instanță, prin interpret.”

„Art. 128 - Cazurile și procedura de folosire a interpreților

(1) Când una dintre părți sau o altă persoană care urmează să fie ascultată nu cunoaște limba română ori nu se poate exprima, organul de urmărire penală sau instanța de judecată îi asigură în mod gratuit folosirea unui interpret. Interpretul poate fi desemnat sau ales de părți; în acest din urmă caz, el trebuie să fie un interpret autorizat, potrivit legii.

Consiliul Superior
al Magistraturii

*"Consiliul Superior al Magistraturii
este garantul independenței justiției"
(art. 133 alin. 1 din Constituție,
republicată)*

Anexă la Hotărârea nr. 1109 din 8 octombrie 2013 a Plenului Consiliului Superior al
Magistraturii

(2) Dispozițiile alineatului precedent se aplică în mod corespunzător și în cazul când unele dintre înscrisurile aflate în dosarul cauzei sau prezentate în instanță sunt redactate într-o altă limbă decât cea română."

Și în noul Cod de procedură penală, adoptat prin Legea nr. 135/2010, cu modificările și completările ulterioare, ce urmează a intra în vigoare la data de 1 februarie 2014, au fost inserate dispoziții exprese referitoare la minoritățile naționale, după cum urmează:

„Art. 12 (2) Cetățenii români aparținând minorităților naționale au dreptul să se exprime în limba maternă în fața instanțelor de judecată, actele procedurale întocminduse în limba română.

(3) Părților și subiecților procesuali care nu vorbesc sau nu înțeleg limba română ori nu se pot exprima li se asigură, în mod gratuit, posibilitatea de a lua cunoștință de piesele dosarului, de a vorbi, precum și de a pune concluzii în instanță, prin interpret. În cazurile în care asistența juridică este obligatorie, suspectului sau inculpatului i se asigură în mod gratuit posibilitatea de a comunica, prin interpret, cu avocatul în vederea pregătirii audierii, a introducerii unei căi de atac sau a oricărei alte cereri ce ține de soluționarea cauzei."

Art. 329 alin. (4) prevede că, „inculpatul, cetățean român aparținând unei minorități naționale, poate solicita să îi fie comunicată o traducere a rechizitoriului în limba maternă."

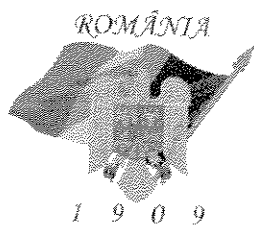
Art. 81 lit. g¹) consacră dreptul persoanei vătămate „de a beneficia în mod gratuit de un interpret atunci când nu înțelege, nu se exprimă bine sau nu poate comunica în limba română", același drept fiind recunoscut și inculpatului, conform art. 83 lit. f).

La rândul lor, dispozițiile art. 105 alin. (1) prevăd că, „ori de câte ori persoana audiată nu înțelege, nu vorbește sau nu se exprimă bine în limba română, audierea se face prin interpret. Interpretul poate fi desemnat de organele judiciare sau ales de părți ori persoana vătămată, dintre interpreții autorizați, potrivit legii."

Pe de altă parte, necesitatea „punerii de acord a legislației judiciare cu prevederile art. 5 din legea de ratificare a Cartei, respectiv cu art. 9 din Cartă" a fost analizată chiar la momentul adoptării Legii nr. 282/2007, în art. 8 prevăzându-se în mod expres modalitatea în care se vor aplica paragrafele selectate ale art. 9 din Cartă, și anume „în concordanță cu prevederile art. 128 din Constituția României, republicată, precum și cu cele ale art. 14 din Legea 304/2004 privind organizarea judiciară, republicată, cu modificările și completările ulterioare".

Ca atare, în analiza propunerii legislative trebuie să se țină seama de dispozițiile art. 8 din Legea nr. 282/2007, dar și de conținutul concret al obligațiilor asumate la momentul ratificării Cartei.

Procedându-se la o analiză aplicată a textelor propuse, se formulează următoarele observații punctuale:

Consiliul Superior
al Magistraturii

*"Consiliul Superior al Magistraturii
este garantul independenței justiției"
(art. 133 alin. 1 din Constituție,
republicată)*

Anexă la Hotărârea nr. 1109 din 8 octombrie 2013 a Plenului Consiliului Superior al
Magistraturii

Art. 2 din propunerea legislativă vizează modificarea Legii nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor, republicată, cu modificările și completările ulterioare, în sensul prevederii posibilității auditorilor de justiție de a susține, alături de examenul de absolvire a Institutului Național al Magistraturii, și un examen de cunoaștere a limbii unei minorități naționale dintre cele prevăzute în Legea de ratificare a Cartei.

În măsura susținerii cu succes a examenului, acestora li se dă posibilitatea de a solicita cu precădere numirea la judecătoriile în raza cărora minoritatea respectivă are o pondere semnificativă.

De asemenea, se propune ca acei candidați declarați admiși la examenul de capacitate care au susținut cu succes un examen de cunoaștere a limbii unei minorități naționale să aibă prioritate în alegerea posturilor de la judecătoriile în a căror rază minoritatea națională respectivă are o pondere semnificativă.

Dispoziții noi sunt propuse și în ceea ce privește concursul de promovare susținut de judecători și procurori. Astfel, conform propunerii legislative, ar urma ca în anunțarea posturilor vacante să se aibă în vedere ca la tribunalele și curțile de apel în a căror rază o minoritate dintre cele specificate în art. 5 din legea de ratificare are o pondere mai mare de 20% să fie numiți și judecători, respectiv procurori, care cunosc limba respectivă.

În acest sens, se propune și introducerea unei condiții noi de participare la concursul de promovare, în sensul că pentru posturile vacante care necesită cunoașterea limbii unei minorități naționale pot participa doar candidații care au susținut un examen de cunoaștere a limbii minorității respective.

Cu referire la aceste propuneri, se apreciază că nu își găsesc justificare, în primul rând din perspectiva faptului că prevederile art. 9 din Cartă, selectate de țara noastră la momentul ratificării acesteia, în aplicarea căreia se susține că a fost formulată propunerea legislativă analizată, nu impun astfel de obligații.

Or, atâta vreme cât nu există o dispoziție legală care să impună statului român să adopte măsuri de genul celor propuse, revenea inițiatorilor propunerii legislative obligația de a motiva și de a fundamenta necesitatea acestora, cu atât mai mult cu cât, așa cum s-a arătat mai sus, actualul cadru legislativ asigură respectarea obligațiilor asumate la momentul ratificării Cartei.

În ceea ce privește art. 3 din propunerea legislativă, se propune modificarea art. 14 alin. (5) din Legea nr. 304/2004, care, în prezent, prevede că „*Cererile și actele procedurale se întocmesc numai în limba română*”, în sensul menținerii acestei obligații doar cu referire la actele procedurale. Corelativ, se propune completarea art. 14 cu dispoziții noi care prevăd că cererile și alte înscrisuri pot fi depuse atât în limba română, cât și în limba unei minorități naționale dintre cele prevăzute la art. 5 din Legea nr. 282/2007, sarcina traducerii acestora revenind instanței de judecată fără ca aceasta să implice cheltuieli suplimentare pentru cei interesați.

Anexă la Hotărârea nr. 1109 din 8 octombrie 2013 a Plenului Consiliului Superior al
Magistraturii

Cu referire la dispozițiile art. 14 alin. (5) din Legea nr. 304/2004, așa cum s-a arătat și în doctrină, ele constituie reflectarea, la nivel legislativ, a dispozițiilor constituționale ale art. 128 alin. (1), potrivit cărora *procedura judiciară se desfășoară în limba română*, ca limbă oficială a statului român - art. 13 din Constituție.

Pe aceste premise, se apreciază că propunerile nu își găsesc justificare din perspectiva art. 8 din legea de ratificare, în care se prevede în mod expres că *„dispozițiile art. 9 din Cartă se vor aplica în concordanță cu prevederile art. 128 din Constituția României, republicată, precum și cu cele ale art. 14 din Legea 304/2004 privind organizarea judiciară, republicată, cu modificările și completările ulterioare”*.

Prin urmare, există o delimitare clară a limitelor în care vor fi aplicate paragraful 1 subparagrafele a) (ii), a) (iii), b) (ii), b) (iii), c) (ii), c) (iii), d), paragraful 2 subparagraful a) și paragraful 3 din art. 9 din Cartă (selectate de țara noastră la momentul ratificării Cartei), respectiv în acord cu prevederile legii fundamentale și ale legii organice menționate.

Sub aspectele analizate, prezintă relevanță și Decizia nr. 1585/2009 în care, examinând constituționalitatea dispozițiilor art. 14 alin. (5) din Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară, Curtea Constituțională a reținut următoarele:

„Potrivit dispozițiilor art. 13 din Constituție, ”În România, limba oficială este limba română.” Caracterul oficial al limbii române instituie obligativitatea utilizării acesteia în raporturile cetățenilor cu autoritățile statului, în această limbă fiind redactate și aduse la cunoștința publică toate actele oficiale ale statului român. Consacrarea constituțională a caracterului oficial al limbii române trebuie coroborată cu dispozițiile art. 32 din Legea fundamentală referitoare la dreptul minorităților naționale de a învăța în limba lor maternă și de a fi instruite în această limbă și cu prevederile art. 128 care reglementează dreptul minorităților de a utiliza limba maternă în justiție. Astfel, statuând cu privire la limba în care se desfășoară procedura de judecată - limba română, dispozițiile art. 128 din Constituție prevăd că cetățenii români aparținând minorităților naționale au dreptul să se exprime în limba maternă în fața instanțelor de judecată, în condițiile legii organice, modalitățile de exercitare a acestui drept, inclusiv prin folosirea de interpreți sau traduceri, stabilindu-se astfel încât să nu împiedice buna administrare a justiției și să nu implice cheltuieli suplimentare pentru cei interesați.”

Așa fiind, Curtea a constatat că *„prevederile art. 14 alin. (5) din Legea nr. 304/2004 constituie tocmai expresia reglementării în plan legislativ a caracterului oficial al limbii române consacrat expres de Constituție.”*

Pe de altă parte, Curtea a reținut că, *„potrivit dispozițiilor Legii nr. 303/2004, în cazul în care cetățeanul român aparținând unei minorități naționale solicită să se exprime în limba maternă, instanța de judecată trebuie să asigure, în mod gratuit, folosirea unui interpret sau traducător autorizat. Mai mult, în situația în care toate părțile solicită sau sunt de acord să se exprime în limba maternă, instanța de judecată*

*"Consiliul Superior al Magistraturii
este garantul independenței justiției"
(art. 133 alin. 1 din Constituție,
republicată)*

*Anexă la Hotărârea nr. 1109 din 8 octombrie 2013 a Plenului Consiliului Superior al
Magistraturii*

*trebuie să asigure exercitarea acestui drept, precum și buna administrare a justiției, cu
respectarea principiilor contradictorialității, oralității și publicității. Dezbaterile purtate
de părți în limba maternă se înregistrează, consemnându-se în limba română, interpretul
sau traducătorul semnând toate actele întocmite, atunci când acestea au fost redactate
sau consemnarea s-a făcut în baza traducerii sale."*

*Prin urmare, Curtea a constatat că „legea pune la dispoziția părților, cetățeni
români aparținând minorităților naționale, suficiente garanții procedurale menite să le
asigure libertatea de exprimare, accesul liber la justiție, precum și dreptul la un proces
echitabil."*

*Tot la art.14 din Legea nr. 304/2004 se propune introducerea unor prevederi
potrivit cărora cererile și probele, scrise sau orale, nu pot fi considerate ca inadmisibile
numai pe motivul că sunt formulate într-o limbă a unei minorități naționale.*

*Or, nu a fost învederată necesitatea unor astfel de prevederi, față de dispozițiile
Codului de procedură civilă și ale Codului de procedură penală, prezentate pe larg mai
sus, care nu vin în contradicție cu propunerile formulate.*

*În fine, un ultim alineat al art. 14 ar urma să prevadă că, „în scopul garantării
drepturilor prevăzute în acest articol, la judecătoriile, tribunalele și curțile de apel în
raza cărora ponderea locuitorilor aparținători unei minorități naționale depășește 20%,
vor fi numiți, respectiv angajați și judecători, procurori și personal auxiliar care cunosc
limba minorității respective, într-un număr suficient pentru a garanta funcționarea
instanței conform prevederilor procedurale în vigoare”.*

*Dincolo de aceleași considerații cu privire la necesitatea unui astfel de demers, se
constată și unele impedimente de ordin practic. Astfel, după cum reiese din formularea
imperativă folosită („vor fi numiți”), textul instituie o veritabilă obligație în sarcina
autorităților, fără să ia însă în calcul modalitățile specifice de numire și, respectiv,
angajare, a magistraților judecători și procurori și a personalului auxiliar de specialitate
(prin concurs), în raport de care este foarte posibil ca această obligație să nu poată fi
îndeplinită în mod obiectiv.*

*Pe de altă parte, ca o observație punctuală, se constată că textul art. 14 alin. (7¹)
din propunere, deși se referă și la procurori, nu face vorbire și de parchetele de pe lângă
instanțe (observația fiind valabilă și cu referire la alte propuneri).*

*Art. 4 din propunerea legislativă analizată propune modificarea și completarea
Codului de procedură civilă similar propunerilor de modificare și completare a art. 14 din
Legea nr. 304/2004, astfel că sunt valabile considerațiile expuse mai sus, cu referire la
art. 3.*

*În fine, în ceea ce privește art. 5 și 6, în raport de conținutul concret al acestor
dispoziții, nu este foarte clar ce s-a urmărit prin propunerea lor. Astfel, aceste articole
statuează că „prevederile art. 12 din Legea nr. 135/2010 privind Codul de procedură*

1 9 0 9

Consiliul Superior
al Magistraturii

*"Consiliul Superior al Magistraturii
este garantul independenței justiției"
(art. 133 alin. 1 din Constituție,
republicată)*

*Anexă la Hotărârea nr. 1109 din 8 octombrie 2013 a Plenului Consiliului Superior al
Magistraturii*

*penală și, respectiv, art. 28 alin. (1) din Legea nr. 554/2004 a contenciosului
administrativ se aplică în mod corespunzător", fără a fi delimitată sfera de aplicare.*

PREȘEDINTE,

Procuror Oana Andrea SCHMIDT-HĂINEALĂ